

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КАФЕДРА ЕТНОЛОГІЇ І АРХЕОЛОГІЇ

БОЯН-ГЛАДКА СВІТЛАНА

Методичні рекомендації для практичних, лабораторних занять та
самостійної роботи з дисципліни

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕТНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Івано-Франківськ – 2023

УДК 39
ББК 63.5

Боян-Гладка С. П. Методичні рекомендації для практичних, лабораторних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Методика викладання етнології у вищій школі» (для студентів спеціальності 032 «Історія та археологія» ОП «Етнологія»). Івано-Франківськ : ПНУ, 2023. 37 с.

Рецензенти:

Громова Н.О., кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології і краєзнавства Київського національного факультету імені Тараса Шевченка.

Костючок П.Л., кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології і археології Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Методичні рекомендації для семінарських, лабораторних занять та самостійної роботи з дисципліни «Методика викладання етнології у вищій школі» розроблені для здобувачів ОР Магістр спеціальності 032 «Історія та археологія» ОП «Етнологія».

Методичний посібник включає анотацію лекційного курсу, плани семінарських і лабораторних занять, теми для самостійного опрацювання, індивідуальні завдання, систему оцінювання знань, програмові вимоги з курсу, рекомендовану базову та додаткову літературу, інтернет-ресурси.

Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №12 від 29 червня 2023 р.

©С. Боян-Гладка, 2023
© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
АНОТАЦІЯ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ.....	9
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	11
САМОСТІЙНА РОБОТА.....	17
ТЕМАТИКА ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ.....	21
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	30
КОНТРОЛЬНА РОБОТА.....	31
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ	32
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	33
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	34
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	36

ВСТУП

“Методика викладання етнології у вищій школі” є нормативним курсом, передбаченим навчальним планом для здобуття освітнього рівня магістр історії та археології за освітньою програмою «Етнологія». Навчальна дисципліна передбачає формування теоретичних знань і практичних навиків з дослідження методів вивчення етнології, духовного розвитку українців у руслі сучасних теоретичних підходів історичної науки; ґрунтовне вивчення магістрантами основних етапів та різноманітних аспектів традиційної культури українців, її історичних форм та здобутків, цінностей, що творились українським народом. Навчальний курс допомагає визначити засади і методи пізнання, форми впливу людини, суспільства, держави на етнічні процеси і явища. У курсі на конкретному матеріалі висвітлюються методики викладання історичних дисциплін, зокрема етнології, ознайомлення та практичне оволодіння основними методами роботи при викладанні етнології у вищих навчальних закладах. Для її досягнення вивчаються основні форми і методи викладання етнології; основні типи проведення практичних занять та формування у студентів навичок самостійної наукової роботи; методика проведення письмових контрольних робіт як форм і методів контролю знань студентів; методика використання технічних засобів навчання. Він спрямований на озброєння майбутніх викладачів знанням теоретичних основ сучасної методики, ознайомлення з специфікою історичних дисциплін у вищій школі, вироблення умінь і навичок, необхідних для забезпечення високої ефективності викладання. Навчальний курс має на меті формування всесторонньо розвиненої особистості, яка володіє не тільки високим рівнем фахових знань із відповідної спеціальності, але й є морально досконалим патріотом та громадянином своєї країни. Уміння засвоювати нові знання дозволяють магістрантам застосовувати критичний підхід при аналізі складних процесів суспільного життя та морально досконалої позиції в ньому.

Навчальна дисципліна передбачає оволодіння студентами основами методики викладання етнології у вищій школі та застосування етнологічних знань у практичній площині, через ознайомлення та практичне оволодіння основними методами роботи при викладанні народознавства. Особливий акцент покладено на практичне освоєння курсу за допомогою педагогічного викладання етнології, розробки і впровадження на практиці народознавчих гуртків та факультативів, етнографічної роботи в музеях, заповідниках, скансенах, розробки і практики екскурсій та підготовка науково-дослідної кваліфікаційної роботи.

Предмет курсу спрямований на розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців. Ця навчальна

дисципліна дає уявлення про методи застосування етнології в різних сферах культурно-освітньої діяльності і забезпечує розуміння системного зв'язку всіх складових культури – педагогіки, туризму, музеєзнавства, мистецтва, етнографії, матеріальної культури, наукового знання, усіх форм духовних цінностей. Навчальний курс побудовано з урахуванням знань, які магістранти отримали з етнографії, музеєзнавства, краєзнавства, історії, педагогіки, психології, методики викладання історії та інших дисциплін.

Всі форми навчання: лекції, практичні, лабораторні заняття спрямовані на закріплення поглиблення і розширення теоретичних знань у курсі вивчення методики, на оволодіння майбутніми викладачами необхідних умінь і навичок викладання, організації навчальної діяльності.

Мета дисципліни: націлити магістрантів освітньо-професійної програми «Етнологія» на глибоке вивчення теоретичних основ методики викладання історичних дисциплін у вищій школі, виробити практичні уміння та навички, необхідні для забезпечення високої ефективності навчального процесу.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі історії та етнології, які володіють методикою викладання етнології у вищій школі, вміють застосувати етнологічні знання на практиці в музеях, заповідниках, архівах, бібліотеках, екскурсійній роботі, туристичній галузі тощо;
- ознайомлення студентів із найновішими досягненнями педагогічної майстерності історичних дисциплін, музейної, бібліотечної, архівної діяльності та фахової підготовки екскурсійної роботи;
- виробити у студентів уміння вести експозиційну роботу в музеях, скансенах, заповідниках;
- сформувані навички етнологічної роботи у польовій експедиції, екскурсіях і веденні краєзнавчих гуртків, архівах, бібліотеці;
- виховання етнічної толерантності, поваги до власних традицій і звичаїв, а також до представників інших етносів.

Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність працювати автономно.
- ЗК03. Здатність спілкуватися українською мовою, як усно, так і письмово.
- ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК06. Здатність працювати в міжнародному контексті.

- ЗК07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК09. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності

- СК01. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні, етнографічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
- СК02. Здатність здійснювати історичні, археологічні й етнологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
- СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії, археології та етнології.
- СК04. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії, археології та етнології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
- СК05. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері історії, археології та/або етнології.
- СК06. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.
- СК08. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проєкти у сфері історії та/або археології, етнології з європейськими та євроатлантичними інституціями.
- СК12. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програма курсу «Методика викладання етнології у вищій школі» передбачає проведення лекційних, практичних і лабораторних занять. Окремий блок питань, необхідних для засвоєння студентами, виноситься на самостійне опрацювання.

Даний методичний посібник включає:

- основні теми лекційних, практичних і лабораторних занять;
- питання для самостійного опрацювання;
- програмові вимоги до курсу;
- тематику індз;
- критерії оцінювання знань;
- список рекомендованої літератури.

Основні теми лекційних занять складені в тій кількості, яка передбачена навантаженням з даного курсу. Під час лекційних занять подається базовий теоретичний матеріал з курсу. Практичні і лабораторні заняття проходять у формі доповідей, презентацій, екскурсій тощо.

Програмові вимоги містять перелік найосновніших тем, які розкриваються у ході лекційних і практичних занять, або ж виконуються в якості самостійної роботи (виступи, короткі повідомлення тощо).

Система оцінювання знань передбачає поточний контроль знань, контрольну роботу та індивідуальне завдання.

Список рекомендованої літератури включає обов'язковий перелік, а також додаткову літературу, яка дозволить краще засвоїти матеріал курсу.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	кількість год.		
	лекції	семінари	самост. роб
Тема 1. Вступ. Теоретична основа методики викладання етнології у ВНЗ.	2		6
Тема 2. Методика організації позакласної роботи викладача з етнології	2		6
Тема 3. Архівний менеджмент	2	2	6
Тема 4. Бібліотечна робота	2	2	6
Тема 5. Музеї, заповідники, скансени, як форми методики народознавства в комплектуванні та дослідженні етнографічних матеріалів	4		6
Тема 6. Екскурсія – важливий народознавчий ресурс.	4		6
Тема 7. Народознавчі дослідження України		2	
Тема 8. Польові етнографічні дослідження		2	6
Тема. 8. Робота народознавчих гуртків		2	4
Тема 9. Етнографічна робота в скансенах. Етнографічна робота в історико-культурних та національних заповідниках. Експозиційна робота в музеях, скансенах, заповідниках.		4	4
Тема 10. Народознавча робота під час екскурсій		4	6
ЗАГАЛЬНО:	16	18	56

АНОТАЦІЯ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Лекція 1

Вступ. Теоретична основа методики викладання етнології у ВНЗ

(4 год.)

Предмет, завдання, основні категорії та актуальні проблеми методики етнології викладання у вищій школі. Мета та завдання кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Основні елементи КТС. Особливості нормування навчального навантаження. Робочі навчальні програми, силабуси в умовах КТС. Методика підготовки та проведення лекції з етнології. Організаційні форми навчання. Роль і місце лекції у навчальному процесі. Структура лекції. Вимоги до підготовки і проведення лекцій. Оцінка якості лекції. Методика проведення семінарських занять з етнології та розв'язання педагогічних ситуацій на практичних заняттях. Виховний процес під час навчання у ВНЗ. Професійна майстерність викладача ВНЗ. Складові, функції та види контролю навчальної діяльності студентів. Методи та форми контролю. Системи оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів з історії. Самовиховання як шлях професійного самовдосконалення майбутнього магістра в галузі історії, археології та етнології.

Лекція 2.

Методика організації позакласної роботи викладача з етнології

(2 год.)

Завдання, зміст і принципи позакласної роботи з українського народознавства, краєзнавства. Форми і напрями позаурочної діяльності: факультативи, гуртки. Методика проведення народознавчого свята. Розробка сценарію народознавчого свята в ЗОШ на матеріалах пошукової роботи. Методика проведення краєзнавчих досліджень. Поняття науково-дослідницької діяльності. Місце дослідницької роботи у навчальному процесі. Робота студентів у проблемних групах і виконання проектів 4. Методи і техніка дослідження. Методика проведення занять у проблемних групах, гуртках.

Лекція 3.

Архівний менеджмент

(2 год.)

Історія архівної справи в Україні. Архівна система та мережа архівних установ. Національний архівний фонд України. Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. Організація роботи архівів: а) класифікація архівних документів; б) експертиза цінності документів та комплектування державних

архівів; в) архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів; г) забезпечення збереженості документів. Інформатизація в архівній справі. Професійна етика архівіста. Архівний менеджмент в умовах електронного урядування.

Лекція 4.

Бібліотечна робота (2 год.)

Розвиток бібліотечної справи. Бібліотечна система України. Бібліотечні фонди. Обов'язки та права бібліотек. Найбільші бібліотеки України та світу. Бібліотечне обслуговування. Колекція бібліотеки: книжки, періодичні видання, газети, рукописи, фото-відеоматеріали, електронні книжки, аудіокнижки, бази даних та інші формати. Етика бібліотекаря як інформаційного працівника сучасної бібліотеки

Лекція 5.

Музеї, заповідники, скансени, як форми методики народознавства в комплектуванні та дослідженні етнографічних матеріалів (4 год.)

Історія розвитку музейної справи в Україні. Фондова робота музеїв. Експозиційна та виставково-експозиційна діяльність. Фандрайзингова діяльність. Нові інформаційні технології музейної справи. Етнографічна робота музеїв. Поява скансенів, їх мета, завдання та функції. Найбільші світові скансени. Мережа та етнокультурна робота скансенів в Україні. Початки експонування народної архітектури в Україні. Народний побут, архітектура, звичаї та обряди в скансенах як основа духовного відродження. Архітектурно-етнографічні колекції українських скансенів у світі. Музеї-заповідники в Україні: сутність, функціонування і значення. Заповідники в Україні: сутність, функціонування і значення. Історико-культурні заповідники України.

Лекція 6.

Екскурсія – важливий народознавчий ресурс. (4 год.)

Екскурсія: суть, мета, функції, принципи. Екскурсійний метод. Класифікація екскурсій. Напрямки та етапи з підготовки екскурсії та документація за темою екскурсії. Техніка ведення екскурсії. Сутність та складові методичної розробки та тематичної карти екскурсії. Складання маршруту екскурсії, основні вимоги. Об'їзд (обхід) на маршруті. Підготовка контрольного тексту екскурсії. Професійна майстерність екскурсовода. Віртуальна екскурсія.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття 1

Тема. Народознавчі дослідження України

План

1. Народознавчі дослідження кін. XIX ст. – поч. XX ст.
2. Науковий доробок іноземних етнографів в народознавчі дослідження України.
3. Народознавчі ідеї XX ст.

Література

- Лозко Г. Українське народознавство.- 3-тє вид. / Галина Лозко. - Х. : Див, 2005. – 472 с
- Лозко Г. Українське народознавство [Текст] / Галина Сергіївна Лозко. – 4-те видання, доповнене. - Х. : Див, 2010. – 472 с.
- Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. Павлюка С. П. та ін.. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.
- Українське народознавство / Ред. Єфіменко І. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.
- Українське народознавство / За ред. С.П.Павлюка: Навч.посібник.- 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.
- Українське народознавство: Навч.посібник / За ред. С.П.Павлюка.- 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.
- Українське народознавство і проблеми виховання учнів. 2 / Ред. Ігнатенко П. - Івано-Франківськ, 1995. – 186 с.

Семінарське заняття №2

Тема. Польові етнографічні дослідження

План

1. Експедиційні дослідження народознавців.
2. Польові дослідження регіональних етнографічних та краєзнавчих осередків.
3. Наукові зацікавлення матеріальною і духовною культурою.
4. Результати польових досліджень як джерело народознавства.

Література

- Босик З.О. Методика польового дослідження і запису зразків усної народної творчості українців. // http://culturalstudies.in.ua/2010_zb_1_3.php
- Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження : навч. посіб. /

Михайло Глушко. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 288 с.

Маєрчик М. Польові дослідження: проблема достовірності і порозуміння // http://nte.etnolog.org.ua/zmist/2003/N5_6/Art11.html
http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/iio_kdsd_osnovu_metoduku_polovogo/
http://museum.dp.ua/etno_01.html

Семінарське заняття №3 **Тема. Робота народознавчих гуртків**

План

1. Особливості формування гуртків.
2. Завдання і напрями роботи народознавчих гуртків.

Література

Як використовувати народознавство в школі [Текст]: посібник для вчителів, вихователів, студентів пед. навч. закл. /за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Скульського Р.П. - Ів.-Франківськ, 2000. – 374 с.

Українське народознавство і проблеми виховання учнів. 2 / Ред. Ігнатенко П. - Івано-Франківськ, 1995. – 186 с.

Міньков Д. Організаційні засади формування гуртків... // <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN3/07mdopnz.pdf>

Русаненко А. Використання народознавства в становленні громадянськості учнів // <http://osvita-dnepr.com/index.php/metodichni-rekomendatsiji/2203-vikoristannya-narodoznavstva-v-stanovlenni-gromadyanskosti-uchniv>

Семінарське заняття №4 **Тема. Діяльність архівних установ**

План

1. Організація роботи архівів:
 - а) класифікація архівних документів;
 - б) експертиза цінності документів та комплектування державних архівів;
 - в) архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів;
 - г) забезпечення збереженості документів.
2. Інформатизація в архівній справі.
3. Професійна етика архівіста.
4. Архівна діяльність в умовах електронного урядування.

Література

Калакура Я. С. Архівний менеджмент в умовах електронного урядування /

Я. С. Калакура, Ю. С. Ковтанюк. Архіви України. 2019. № 3. С. 18-57.

Кобута С.Й., Кобута Л.П. Пошукова і дослідницька робота в архівах. Навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2010.

Мітюков О.І. З історії архівів в Україні (від найдавніших часів до початку ХХ ст. Архіви України. 1991. № 2. С. 29-40.

Момрик М. Українські архівні збірки При Національному архіві Канади. Архіви України. 1995. № 1-3. 79-87.

Стефанюк Г. В. Навчально-методичний посібник «Джерелознавство і архівознавство: опорні конспекти лекцій, глосарій. Навчально-методичний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 032 «Історія та археологія». Івано-Франківськ, 2019.

Студії з архівної справи та документознавства / Держ. архів. служба України, УНДІАСД ; [редкол.: С. Г. Кулешов (голов. ред.) та ін.]. К., 2015. Т. 22–23. 226 с

Семінарське заняття №5 **Тема. Тема. Бібліотечна робота**

План

1. Діяльність бібліотечних фондів.
2. Обов'язки та права бібліотек та працівників.
3. Бібліотечне обслуговування.
4. Етика бібліотекаря .

Література

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу: закон України із змін. і допов., 27.01.1995р. (Електронний ресурс). Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>.

2. Про культуру: закон України із змін. і допов., 14.12.2010 р. (Електронний ресурс). Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

3. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки: закон України, 09.01.2007р // Відом. Верхов. Ради України. 2007. № 12. С. 102.

4. Господарський кодекс України із змін. і допов., 16.01.2003 р. (Електронний ресурс). Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

5. Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»: розпорядження Кабінету Міністрів України із змін., 15.08.2007р. (Електронний ресурс). Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/653-2007-p>.

6. Капралюк О. Науково-методична діяльність мережі наукових с/г бібліотек: сучасний стан та проблеми/ О. Капралюк// Вісник Кн. палати. 2015. № 4. С. 19 – 21.

7. Організація діяльності бібліотек: навч. посіб. для студ. ф-в «Бібліотекознавство та інформатика»/ В.О. Ільганаєва, М.С. Слободяник. Х.: ХДАК, 1998. 84 с.

8. Словник нових бібліотечних термінів (Електронний ресурс)/ Упр. культури, туризму та охорони культурної спадщини Дніпров. район. у м. Києві держадмін.; ЦРБ ім. П.Г.Тичини; уклад. В.М. Осипенко. К., 2013. Текстові дані. Режим доступу: <http://ru.calameo.com/read/000693638d7bc4c171c7c>

9. Кодекс етики бібліотекаря. Затверджено конференцією Української бібліотечної асоціації 26 листопада 2013 р. [Електронний ресурс] Текст. дані. Режим доступу: http://ula.org.ua/fileadmin/uba_documents/others_documents/doc_for_ubadoc/Code_of_Professional_Ethics_2013_Edited_Nov26.pdf

10. Маніфест ІФЛА про Інтернет. Прийнятий Сесією Ради ІФЛА 23 серпня 2002 р. [Електронний ресурс] — Текст. дані. — Режим доступу: <http://www.ifla.org/files/assets/faife/publications/policy-documents/internet-manifesto-uk.pdf> (дата звернення: 08.04.2015). — Заголовок з екрану.

11. Пашкова В. С. Доступ до Інтернету як бібліотечна послуга / В. С. Пашкова [Електронний ресурс] // Діловод : сайт інформаційного спрямування. — Текст. дані. — Режим доступу: http://dilovod.com.ua/publ/statti/dostup_do_internetu_jak_bibliotechna_posluga/4-1-0-458

Семінарське заняття №6-7

Тема. Експозиційна робота в музеях, скансенах, заповідниках

План

1. Створення експозицій.
2. Особливості експозиційної роботи в музеях.
3. Розподіл на матеріальні та духовні експозиції.
4. Організація етнографічних свят та дозвілля в скансенах.
5. Екскурсії.
6. Майстер класи ремесел.

Література

Ковальчук О. В. Українське народознавство [Текст] / О. В. Ковальчук ; Ред. Бакалець Я.М. - К. : Освіта, 1992. – 176с.

Лозко Г. Українське народознавство.- 3-тє вид. / Галина Лозко. - Х. : Див, 2005. – 472 с

Лозко Г. Українське народознавство [Текст] / Галина Сергіївна Лозко. – 4-те видання, доповнене. - Х. : Див, 2010. – 472 с.

Новарчук Б. Д. Народознавство [Текст] : навч. посіб. для учнів та вчителів. / Богдан Дмитрович. Новарчук. - Луцьк : "Надстир'я", 1993. – 52 с

Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. Павлюка С. П. та ін.. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.

Українське народознавство / Ред. Єфіменко І. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.

Українське народознавство / За ред. С.П.Павлюка: Навч.посібник.- 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.

Українське народознавство: Навч.посібник / За ред. С.П.Павлюка.- 2-е вид.,перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.

Як використовувати народознавство в школі [Текст]: посібник для вчителів, вихователів, студентів пед. навч. закл. /за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Скульського Р.П. - Ів.-Франківськ, 2000. – 374 с.

Українське народознавство і проблеми виховання учнів. 2 / Ред. Ігнатенко П. - Івано-Франківськ, 1995. – 186 с.

<http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/2001/article.html?n=702>

http://pidruchniki.ws/15840720/kulturologiya/muzeyeznavstvo_-_rutinskiy_my

http://tourlib.net/statti_ukr/afanasjev5.htm

<http://volyn->

museum.at.ua/publ/rokiniivskij_muzej_istoriji_silskogo_gospodarstva_volini_skansen/muzeji_prosto_neba_oseredki_doslidzhennja_ta_populjarizaciji_materialnikh_i_ukhov_nikh_cinnostej_tradicijnoji_kulturi_ukrajinskogo_narodu/16-1-0-143

Семінарське заняття №8-9

Тема. Народознавча робота під час екскурсій

План

1. Екскурсія як метод навчання і форма організації занять.
2. Екскурсійна методика.
3. Підготовка і проведення екскурсії.
4. Складання маршруту, тексту екскурсії.
5. Побудова екскурсії. Прийоми проведення екскурсій.
6. Складання "портфеля екскурсовода". Складання карток екскурсійних об'єктів
7. Екскурсовод і вимоги до нього.

Література

Король О.В. Методика викладання українського народознавства в школі [Текст]: навчально-метод. посібник. / Олена Вікторівна Король. - К. : ІЗМН, 1998. – 368 с.

Ковальчук О. В. Українське народознавство [Текст] / О. В. Ковальчук ; Ред. Бакалець Я.М. - К. : Освіта, 1992. – 176с.

Лозко Г. Українське народознавство.- 3-тє вид. / Галина Лозко. - Х. : Див, 2005. – 472 с

Лозко Г. Українське народознавство [Текст] / Галина Сергіївна Лозко. – 4-те видання, доповнене. - Х. : Див, 2010. – 472 с.

Новарчук Б. Д. Народознавство [Текст] : навч. посіб. для учнів та вчителів. / Богдан Дмитрович. Новарчук. - Луцьк : "Надстир'я", 1993. – 52 с

Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. Павлюка С. П. та ін.. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.

Українське народознавство / Ред. Єфіменко І. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.

Українське народознавство / За ред. С.П.Павлюка: Навч.посібник.- 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.

Українське народознавство: Навч.посібник / За ред. С.П.Павлюка.- 2-е вид.,перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.

Як використовувати народознавство в школі [Текст]: посібник для вчителів, вихователів, студентів пед. навч. закл. /за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Скульського Р.П. - Ів.-Франківськ, 2000. – 374 с.

Українське народознавство і проблеми виховання учнів. 2 / Ред. Ігнатенко П. - Івано-Франківськ, 1995. – 186 с.

http://pidruchniki.ws/15840720/kulturologiya/muzeyeznavstvo_-_rutinskiy_my

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами. Мета виконання самостійної роботи з дисципліни «Методика викладання етнології у вищій школі»: організація пізнавальної діяльності студентів, спрямованої на розширення, удосконалення і закріплення знань, отриманих в ході аудиторних занять. У ході самостійної роботи студенти повинні навчитись педагогічної майстерності, методики викладання етнології у вищій школі, здійснювати польові етнографічні дослідження: проводити спостереження, анкетування та ознайомитись із найновішими досягненнями зарубіжної та вітчизняної етнологічної науки.

Види самостійної роботи, які практикуються при вивченні дисципліни «Методика викладання етнології у вищій школі»:

- самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за літературою, яку пропонує викладач;
- підготовка до практичних занять і виконання позааудиторних завдань;
- складання плану-конспекту лекційного і семінарського занять, гуртка або факультативу, розробка музейної справи та екскурсії;
- пошук наукової літератури за певною темою (укладання бібліографії);
- використання комп'ютерної техніки для пошуку нової інформації щодо проблем етнології;
- виконання лабораторних робіт.

Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем здійснюється у вигляді тестового контролю.

СТРУКТУРА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема	К-сть год.
Тема 1. Вступ. Теоретична основа методики викладання етнології у ВНЗ.	6
Тема 2. Методика організації позакласної роботи викладача з етнології	6
Тема 3. Архівний менеджмент	6
Тема 4. Бібліотечна робота	6
Тема 5. Музеї, заповідники, скансени, як форми методики народознавства в комплектуванні та дослідженні етнографічних матеріалів	6
Тема 6. Експерсія – важливий народознавчий ресурс.	6
Тема 7. Народознавчі дослідження України	
Тема 8. Польові етнографічні дослідження	6
Тема 8. Робота народознавчих гуртків	4
Тема 9. Етнографічна робота в скансенах. Етнографічна робота в історико-культурних та національних заповідниках Експозиційна робота в музеях, скансенах, заповідниках.	4
Тема 10. Народознавча робота під час експерсій	6
ЗАГАЛЬНО:	56

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Заснування Центрального архіву давніх актів у Києві пов'язане з

- А) Державного архівного фонду СРСР
- Б) діяльністю Київської археографічної комісії
- В) архівом гетьманського уряду П. Скоропадського
- Г) Центральним державним архівом громадських об'єднань

2. Одним із основних завдань курсу є:

- А) практичне оволодіння основними методами роботи при викладанні етнології
- Б) навчитися вести експозиційну роботу в музеях, скансенах, заповідниках
- В) вивчення походження народів, їх розвитку, особливостей побуту,

матеріальної й духовної культури

Г) сформував уявну історичну картину

3. Початок українського Державного архіву дослідники пов'язують з

А) появою юридичних законів у Русі

Б) зародженням козацтва, формуванням Запорозької Січі і виникненням козацького управління

В) періодом Литовсько-польського панування в українських землях

Г) українським національним відродженням

4. Вивчення народознавства, краєзнавства, туризму в школі здійснюється у такий спосіб:

А) творчості та здібностях школярів

Б) характерні ознаки й елементи національної культури молодший школяр засвоює як органічно притаманне, природно властиве йому і його найближчому оточенню

В) у роботі з учнями середнього шкільного віку, який характеризується прагненням самовизначитись і здобути визнання ровесниками своєї діяльності

Г) гурткова народознавча робота

5. Одним зі шляхів вирішення духовності українського народу в методиці етнології є українознавча едукція, що означає:

А) Шлях до вивчення локально-регіональних особливостей традиційної народної культури полягає в організації та проведенні пошукової народознавчої роботи

Б) виховання еліти нашого народу, яка б дбала про збереження етнічної та національної ідентичності у сучасних процесах євроінтеграції

В) залучення дітей до практичної діяльності (організації народознавчих музеїв, виставок тощо), участь у святах та обрядах, у практичному засвоєнні, збереженні та пропагуванні норм народної моралі та етики, у заняттях з народного мистецтва і ремесел, у приготуванні народних страв та ін.

Г) єдність духовного світу людини зі сферою її господарсько-виробничих занять, взаємопов'язаність явищ духовної та матеріальної культури

6. Розвиток музейної справи характерний в Україні:

А) в кінці XVIII - другій половині XIX ст.

Б) у другій половині XIX – на початку XX ст.

В) середина XIX - початок XX ст.

Г) початок XIX - друга половина XIX ст.

7. Успішною діяльністю народознавчого гуртка є:

А) зацікавленість членів і керівника гуртка

Б) зацікавленість і бажання членів гуртка

В) методична робота керівника

Г) правильної відповіді немає

8. Результативність роботи гуртка буде залежати й від:

А) організованості гуртківців

Б) зацікавленості керівника гуртка

В) інформованість керівника про індивідуальні особливості, інтереси та успішність гуртківців

Г) правильної відповіді немає

9. З метою одержання народознавчої інформації у процесі проведення гуртка практикуються:

А) екскурсії, мандрівки

Б) лекції, семінари

В) презентації, прогулянки

Г) правильної відповіді немає

10. Вчитель як історик і народознавець повинен вміло із зацікавленістю для учнів висвітлювати новий матеріал поєднуючи

А) практичні вміння народних майстрів

Б) лекції, семінари

В) екскурсії, презентації

Г) всі правильної відповіді

ТЕМАТИКА ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

1. Підготовка і написання лекцій з історичної дисципліни (на вибір)
2. Підготовка до проведення семінарського заняття з історичної дисципліни (на вибір)
3. Розробка презентації до лекції (за вибором)
4. Розробка силабуса з історичної дисципліни (на вибір)
5. Планування роботи народознавчого гуртка, проблемної групи
6. Проект «Музей мого населеного пункту»
7. Методична розробка пішохідної екскурсії

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Лабораторне заняття № 1

Тема: „Підготовка і написання лекцій з історичної дисципліни”

План проведення заняття:

1. Загальні положення про лекцію.
2. Методика підготовки лекції.
3. Практична частина заняття.

Обладнання:

1. Матеріали лекції 6-7 посібника „Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі” (ред. і уклад. Горохівського П.І.) – Умань, 2013 р.
2. Зразки лекцій з різних історичних дисциплін.

Рекомендації до проведення заняття:

1. Загальні положення про лекцію.

На початку заняття необхідно пригадати основні положення методики про лекцію, як основну організаційну форму занять і її структуру. Зокрема, лекція має таку *структуру*: вступну частину, основний зміст, узагальнення, проміжні та підсумкові висновки, опис прикладних питань науки тощо.

Будується лекція за таким *планом*:

1. Назва теми.
2. План, що диктується студентам.
3. Виклад матеріалу в логічній послідовності.
4. Підведення підсумків.
5. Рекомендована література з теми.
6. Відповіді на запитання студентів.

Варто зазначити, що лекції класифікують на види за кількома критеріями.

2. Методика підготовки лекції.

Необхідно також пригадати основні положення методики підготовки лекції:

1. Звернення до тематичного плану і програми навчальної дисципліни.
2. Визначення дидактичних цілей.
4. Складання плану лекції.
5. Робота з науковою та навчальною літературою, інформаційними та довідковими матеріалами.
6. Систематизація матеріалів і підготовка моделі тексту лекції.
7. Вибір остаточного варіанта плану лекції. Робота над формою викладу.
8. Підготовка наочних матеріалів.
9. Оформлення тексту лекції за існуючою формою. Затвердження тексту.

3. Практична частина заняття.

У практичній частині заняття необхідно ознайомитися зі зразками кращих лекцій викладачів. І на основі наявного матеріалу приступити до складання плану лекції, формування списку літератури, яку слід рекомендувати до додаткового опрацювання і оформлення першого питання плану лекції.

Решту частин лекції написати самостійно в поза аудиторний час і подати викладачу на затвердження.

Лабораторне заняття № 2

Тема: „Підготовка до проведення семінарського заняття”.

План проведення заняття:

1. Структура семінарського заняття.
2. Алгоритм підготовки до семінарського заняття.
3. Методика підготовки і проведення семінарських занять.

Обладнання:

Рекомендації до проведення заняття:

1. Семінар – це особлива форма навчальних практичних занять, яка полягає у самостійному вивченні студентами за завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо.

На початку заняття слід пригадати структуру семінарського заняття:

I. Організаційна частина (2-3 хв.)

привітання викладача зі студентами;

виявлення відсутніх;

перевірка підготовленості групи до заняття.

II. Мотивація та стимулювання навчальної діяльності студентів (5хв.)

повідомлення теми, мети та завдань заняття;

мотивація вивчення теми (бесіда, що передбачає з'ясування значущості теми і її професійну спрямованість);

повідомлення плану заняття.

III. Обговорення навчальних питань семінару (70-75 хв.)

Викладач має подбати про поетапне обговорення, сприймання, розуміння, закріплення і застосування студентами вивченої теми.

Розгляд основних питань семінару відповідно до обраного виду і методики його проведення:

Вказуємо поетапно питання, що обговорюються під час заняття згідно плану;

Зазначаємо конкретно методи, прийоми та засоби навчання, що використовуються у процесі обговорення кожного основного питання семінару: бесіда; розповідь студента; повідомлення; виконання індивідуальних занять; виконання проблемних завдань; узагальнення; порівняння тощо.

IV. Підведення підсумків заняття (5 хв.)

Коротке повідомлення про виконання запланованої мети, завдань заняття (аналіз того, що було розглянуто).

Мотивація діяльності групи і окремих студентів, оцінювання їхньої роботи.

V. Повідомлення теми і проблем наступного семінару (2-3 хв.)

2. Алгоритм підготовки до семінарського заняття

Проаналізуйте тему запропонованого заняття, подумайте над її дидактичними цілями і основними проблемами, які винесені на обговорення;

Опрацюйте рекомендовану навчальну, наукову та методичну літературу, при цьому обов'язково конспектуйте і занотуйте прочитане, виписуйте те, що, на ваш погляд, сприятиме ефективному проведенню семінарського заняття;

Намагайтеся сформулювати свою думку з кожного питання і обґрунтуйте свої міркування;

Складіть розгорнутий план-конспект проведення семінарського заняття, ретельно обдумуючи його етапи, структурні елементи, навчальні питання, що виносяться на розгляд, методи, прийоми, та засоби навчання, за допомогою яких забезпечуватиметься навчально-пізнавальна діяльність студентів.

3. Методика підготовки і проведення семінарських занять передбачає:

Повідомлення студентам теми, плану семінарського заняття та рекомендованої літератури;

Опрацювання та осмислення теоретичного матеріалу відповідної теми відповідно до плану семінарського заняття та рекомендованої літератури;

Підготовку до обговорення питань інформаційного блоку у формі діалогу, дискусії, диспуту, конференцій тощо.

Підготовку, проведення фрагментів навчальних занять, на яких використовуються інноваційні форми організації навчання, їх аналіз;

Підготовку та проведення фрагментів навчальних занять, на яких

використовуються інноваційні форми організації навчання.

Лабораторне заняття № 3

Тема: „Розробка презентації до лекції (за вибором)”

План проведення заняття:

1. Презентація як один із сучасних інноваційних наочних засобів.
2. Методика виготовлення мультимедійної презентації.
3. Практична частина занять.

Обладнання:

1. Персональні комп'ютери.
2. Тексти лекцій
3. Інтернет-ресурс.

Рекомендації до проведення заняття:

1. Презентація як один із сучасних інноваційних наочних засобів.

На початку заняття необхідно актуалізувати знання про сучасні інноваційні засоби навчання, які використовуються у навчальному процесі, зокрема під час читання лекцій, зокрема відеоінформацію і мультимедійну презентацію.

Мультимедійні засоби в процесі викладання історії у вищій школі можуть охоплювати електронні підручники, самостійно підготовлений викладачем матеріал, презентацію інформації за допомогою програми Power Point, відеометод, електронну пошту, рольові ігри, електронні інтерактивні дошки та ін.

Для успішного впровадження мультимедійних технологій у процес викладання курсів історичних дисциплін вимагається наявність таких необхідних компонентів як програмні засоби (мультимедійні диски, презентації, відео-, аудіо-ролики, ресурси мережі Інтернет), а також обладнання (ПК, аудіо-, відео- апаратура, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка).

У яких же випадках доцільно застосування інноваційних мультимедійних технологій у процесі викладання курсів

історичних дисциплін? По-перше, звичайно ж, при подачі нового матеріалу. Мультимедійні технології дозволяють ілюструвати новий матеріал різноманітними наочними і більш пізнавальними засобами. По-друге, при закріпленні пройденого матеріалу. При використанні електронної дошки або презентації в Power Point студенти бачать пройдений матеріал в цілісній структурній формі. По-третє, мультимедійні технології можливо використовувати як засіб емоційного розвантаження. Безумовно, все заняття не можливо базувати на матеріалі підготовленому за допомогою мультимедійних технологій. В цьому випадку вони виступають як додатковий інструмент, що знімає втому і напруження через зміну виду діяльності. І, звичайно ж,

мультимедійні технології служать унікальною підмогою при перевірці знань.

2. Методика виготовлення мультимедійної презентації.

Необхідно пригадати методику підготовки презентації.

Мультимедійний курс історії України може бути створений за допомогою досить простої у використанні програми Power Point. Це може бути добірка слайдів з авторським текстом, ілюстраціями, малюнками, таблицями та схемами.

Для того, щоб були максимально задіяні усі можливі засоби представлення інформації, необхідно грамотно опрацювати зміст. Як правило, мультимедійна презентація містить три основні частини:

- заставка або вступна частина;
- інформативна частина;
- висновки.

Вступна частина – це динамічний та ефектний вступ, який носить емоційно спрямований характер. Задача цієї частини презентації – привернути увагу слухачів до ключових проблем лекції, зв'язати матеріал теми з попередніми лекціями, визначити актуальність та значення поставлених в лекції проблем.

Інформативна частина презентації оснащується детальною системою навігації, яка дозволяє продивлятися документи, фото- і відеоматеріали, графічні компоненти та схеми у тому порядку, який задав викладач.

Висновки подаються, як правило, як 1-2 заключні слайди, що містять узагальнення наведених в лекції матеріалів.

3. Практична частина занять.

Зробити розкадровку матеріалу лекції, виділивши необхідну кількість слайдів для вступної частини, основної і заключної частин.

Підібрати ілюстративний матеріал і сформулювати тексти слайдів. По необхідності підібрати відео сюжети.

Використовуючи персональні комп'ютери і можливості програми Power Point або матеріали з Інтернету, текст запропонованої лекції, скомпонувати мультимедійну презентацію запропонованої лекції.

Лабораторне заняття № 4

Тема: „Розробка силабуса з історичної дисципліни (на вибір)”

План проведення заняття:

1. Ознайомлення з структурою силабуса.
2. Практична частина заняття.

Обладнання:

1. Нормативні акти, які регламентують порядок оформлення навчальної

документації.

2. Робочі програми навчальних дисциплін, які вивчаються на кафедрі етнології і археології

Рекомендації до проведення заняття:

1. Ознайомлення з структурою силабуса

Силабус з курсу „Загальна етнологія” призначена для студентів галузі знань 03 - „Гуманітарні науки” спеціальності 032 «Історія та археологія».

Силабус курсу розроблено для студентів II курсів з розрахунку 90 годин (3 кредити) навчального часу: з них – 12 годин лекції, 18 годин – семінарські заняття, 60 годин відводиться на самостійну та індивідуальну роботу.

Програма курсу укладена у відповідності до концепції реформування вищої освіти, відображеній в Державній національній програмі „Освіта” – Україна ХХ століття” та в Законі України „Про освіту”. Основну увагу спрямовано на забезпечення фундаментальної наукової та практичної підготовки спеціалістів-істориків у вищих закладах освіти третього і четвертого рівнів акредитації.

Програма навчальної дисципліни побудована за вимогами кредитно-модульної системи, яка використовується у вищих навчальних закладах, що дає можливість визначити змістові модулі навчання, узгоджувати кредитні системи оцінювання досягнень студента і забезпечена зовнішніми та внутрішніми державними та громадськими системами контролю якості освіти.

Зміст програми розподілений на модулі. Модуль містить у собі функціонально завершену частину навчальної дисципліни та має самостійне значення. Зміст навчального матеріалу модуля розподілений на теми. Кожен модуль має чіткий опис, логіку викладення матеріалу.

Силабус передбачає різні форми контролю: поточний, модульний і підсумковий.

Поточний і модульний контроль навчальної роботи студентів передбачає рейтингове оцінювання знань, умінь і навичок студентів за окремими змістовими модулями та їх елементами.

Силабуса з дисципліни „Загальна етнологія” складено на відповідному науковому та методичному рівні, виходячи з потреб діючих законодавчих та нормативних документів.

Навчальний проект (Індивідуальне навчально-дослідне завдання):

– конспекти наукових статей за темами модулів та складання коментарів до них;

– конспект із теми за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно;

– реферати з тем модулів;

– короткі повідомлення з тем модуля або вузької проблематики;

- біографічні дослідження;
- складання хронологічних таблиць;
- історіографічні описи;
- анотації прочитаної додаткової літератури.

Методи навчання: лекції з використанням сучасних інформаційних технологій; семінарські заняття з використанням в процесі обговорення питань інтерактивних методів.

2. Практична частина заняття.

Використовуючи зразки силабуса, на занятті необхідно скласти аналогічний силабус, з врахуванням змін і доповнень, внесених викладачем, який читає цю дисципліну на поточний навчальний рік.

Лабораторне заняття № 5

Тема: „Планування роботи народознавчого гуртка і проблемної групи”

План проведення заняття:

1. Поняття про роботу народознавчого гуртка і проблемної групи.
2. Документація народознавчого гуртка чи проблемної групи.
3. Методика оформлення документації.

Обладнання:

1. Журнали обліку роботи гуртків.

Рекомендації до проведення заняття:

1. Поняття про роботу історичного гуртка і проблемної групи.

Навчання студентів засобами пошуково-дослідницької діяльності в умовах позааудиторної роботи може відбуватися у формі гуртка чи проблемної групи.

Невід’ємними складниками методики діяльності такого гуртка, які сприятимуть її ефективній реалізації, вважаємо такі умови: результати позааудиторної роботи повинні бути орієнтовані на формування історичної компетентності учнів та її компонентів через самостійну пошуково-дослідницьку діяльність; основу змісту позааудиторної роботи складатимуть знання, уміння та навички, способи діяльності, ставлення студентів до народознавства як навчального предмета; застосування різноманітних методів і прийомів роботи у позааудиторний час спрямовуються на активізацію пізнавальної діяльності студентів; організація такої навчальної діяльності сприятиме створенню атмосфери співпраці і взаємонавчання через запровадження активних та інтерактивних методів і технологій.

Одним із видів позааудиторної роботи студентів є підготовка проектів на ті чи інші народознавчі теми. Для роботи над навчальними проектами необхідно

використати методичні рекомендації

1. Навчально-виховні характеристики навчального проекту.
2. Теми навчально-тематичного плану предмету.
3. Навчальні, розвивальні, виховні цілі.
4. Завдання.
5. Часові характеристики роботи над проектом.
6. Обладнання.
7. Додаткові ресурси.
8. Вихідні показники, необхідні для самостійної роботи студента.
9. Передбачувані результати.
10. Статус навчального проекту

Розробка проектів передбачає визначення мети через формулювання теми; основного проектного завдання або проблеми; питань, що мають розглядатися; кола джерел, що використовуються; порядку виконання роботи; методичних рекомендацій щодо здійснення і презентації результатів проекту.

Очікувані результати дослідницької діяльності студентів у процесі роботи над проектом формуються у вигляді історичної компетентності та усіх її складників.

У ході роботи над проектом в студентів формується інформаційний складник історичної компетентності, розвивається інтерес до пошуково-дослідницької діяльності. Студенти занурюються у пошукову роботу, перед ними відкриваються можливості насправді доторкнутися до історії: здійснити польові дослідження, знайти у фондах місцевих архівів, чи музеїв історичні документи, які допомагають подивитися на події та явища, які сприймалися як далекі та глобальні, зовсім з іншого боку.

2. Документація гуртка чи проблемної групи.

На занятті необхідно ознайомитися з структурою журналу роботи гуртка чи проблемної групи.

На титульній сторінці записується прізвище, імя, по-батькові викладача, його науковий ступінь, посаду.

На другій сторінці вказується назва гуртка або проблеми, над якою буде організована робота, зазначається староста гуртка, чи проблемної групи, свій підпис ставить завідувач кафедру.

У журналі записуються прізвища членів гуртка, зазначаються проблеми, над якими особисто вони працюють.

Наступний розділ журналу – календарний план засідань, який включає тематику засідань і визначається відповідальний за їх проведення.

У журналі також відводиться місце на облік індивідуальних і групових форм роботи членів гуртка чи проблемної групи.

3. Методика оформлення документації

Необхідно визначити уявну проблему або тематику групи чи гуртка. Заповнити титульні сторінки, скласти список уявних студентів-учасників гуртка чи групи. Озброївшись календариком, розпланувати дні проведення занять протягом навчального року, здійснити розподіл проблеми на теми кожного заняття і записати їх у відповідний розділ журналу.

Варто запропонувати форми презентації, які будуть робити студенти після виконання своїх індивідуальних завдань. Це може бути мультимедійна презентація, наукова конференція, засідання дискусійного клубу, театралізоване дійство; виставка (демонстрація творчих доробків), аукціон (виставка з подальшим продажем продемонстрованих речей) тощо.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.

Контрольна робота включає:

- 3 теоретичні завдання (оцінюється перші і друге по 4 бали, третє – 2 бали);
- 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання).

Приклади типового завдання для контрольної роботи:

Завдання № 1.

1. Проблема дослідження етнографічного районування України.
2. Особливості експозиційної роботи в музеях.
3. Які форми і методи народознавчих досліджень?
4. Тестові питання.

Контрольна робота виконується від руки на семінарському занятті № 9 (денна форма).

Контрольна робота також може виконуватися у тестовій формі (20 тестів по 1 балу за питання).

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

1. Завдання і теоретичні засади методики викладання етнології у вищій школі.
2. Народознавчі дослідження Українчикін. ХІХ ст.. – поч. ХХ ст. Народознавчі ідеї ХХ ст.
3. Музеї, заповідники, скансени, як форми методики народознавства в комплектуванні та дослідженні етнографічних матеріалів.
4. Етнокультурна науково-пошукова робота, комплектування, вивчення та каталогізація фондів зібрань, науково обґрунтоване експозиційне розкриття етнографічної тематики через стаціонарні експозиції і тематичні виставки.
5. Народознавча робота в музеях.
6. Особливості і специфіка екскурсій. Правила проведення екскурсій.
7. Основні напрями музейної діяльності - культурно-освітня, науково-дослідна діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна,

- фондова, видавнича, реставраційна, пам'яткоохоронна робота.
8. Скансени, їх особливості створення і функціонування. Мета і завдання їхньої діяльності.
 9. Українські скансени, специфіка їх роботи.
 10. Народознавча робота в історико-культурних та національних заповідниках.
 11. Вивчення та документування пам'яток в національних заповідниках. Історична реконструкція.
 12. Комплексні науково-дослідні експедиції.
 13. Експозиційна робота в музеях, скансенах, заповідниках: створення експозицій.
 14. Особливості експозиційної роботи в музеях.
 15. Розподіл матеріальні та духовні експозиції.
 16. Організація етнографічних свят та дозвілля в скансенах.
 17. Екскурсії: організація, види та специфіка.
 18. Майстер класи ремесел.
 19. Робота народознавчих гуртків.
 20. Особливості формування гуртків.
 21. Завдання і напрями роботи народознавчих гуртків.
 22. Екскурсійна робота.
 23. Організація туристсько-організаційної роботи.
 24. Екскурсія, її суть і значення.
 25. Екскурсовод і вимоги до нього.
 26. Класифікація екскурсій, їх тематика.
 27. Підготовка екскурсій.
 28. Методика проведення екскурсій.
 29. Диференціація екскурсійного обслуговування.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі екзамену. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за поточний контроль знань (максимум 50 балів) та результатів екзаменаційної роботи (максимум 50 балів).

Підсумковий бал за поточний контроль знань складається з суми підсумкового балу за практичні заняття (максимально 20 балів), балу за контрольну роботу (максимально 20 балів) і балу за лабораторну роботу (максимально 10 балів) та в сукупності становить максимально 50 балів.

Поточний контроль

У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для практичних занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.

На практичному занятті діє такий принцип оцінювання:

«5» балів – студент глибоко, ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями, використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси. Відмінно оперує основними термінами і поняттями; виявляє спільні і відмінні риси в теоретико-методологічних підходах українських і зарубіжних дослідників етнології, знає методологію наукового дослідження; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал. Вміє порівняти різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз проблеми, володіє понятійно-категоріальним апаратом дисципліни. На високому рівні вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації. Вміє проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати.

«4» бали – знання студента добрі.

Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси. Добре оперує основними термінами і поняттями; виявляє спільні і відмінні риси в теоретико-методологічних підходах українських і зарубіжних дослідників етнології; знає методологію наукового дослідження; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал. Вміє порівняти різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз проблеми, володіє понятійно-категоріальним апаратом дисципліни. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу. У деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності.

«3» бали – знання студента задовільні.

Студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, є суттєві помилки. Погано оперує основними термінами і поняттями; не достатньо знає методологію дисципліни. Не достатньо аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з методики етнології. Не завжди може пояснити причинно-наслідкові зв'язки. Не завжди вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації.

«2» бали – знання студента незадовільні.

У відповіді є суттєві помилки. На належному рівні не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати матеріал з етнопсихології. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не завжди вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації.

Підсумковий контроль **Умови допуску до підсумкового контролю**

Форма і терміни підсумкового контролю визначаються навчальним планом. Студент(-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 25 і більше балів.

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Форма здачі екзамену – письмова.

Екзаменаційна робота оцінюється від 1 до 50 балів.

Екзаменаційний білет включає 4 завдання: 3 теоретичних питання (по 10 балів за кожне) та 1 тестове (20 тестів по 1 балу за кожну правильну відповідь).

Розподіл балів за екзаменаційну роботу

Завдання	Кількість балів
Теоретичне	10
Теоретичне	10
Теоретичне	10
Тестове	10 балів

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Поточне оцінювання та самостійна робота						Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
Поточне оцінювання Т1-Т6	Лабораторне завдання	Сума	Поточне оцінювання Т7-Т10	Контрольна робота	Сума	50	100
10	10	20	10	20	30		

Т1, Т2 ... – теми.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Письмові роботи:

Контрольна письмова робота виконується студентами на 9 семінарському занятті.

Індивідуальна (практична) робота виконується письмово студентами і захищається в усній формі: гурткова і музейна робота в аудиторії за допомогою технічних засобів, екскурсійна робота полягає у проведенні екскурсій м. Івано-Франківськ кожним студентом за заздалегідь складеним маршрутом і розробленою студенто документацією.

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і студент, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання іспиту з курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає прездачу усіх невиконаних завдань в силу запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та здачі індивідуальних робіт – вівторок, 14.00 год. – 15.00 год.

Пропущене заняття студент може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо.

Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної

освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Борисенко В. К. Нариси з історії української етнології 1920-1930-х років / Центр українознавства Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. - К. : Унісерв, 2002
2. Король О.В. Методика викладання українського народознавства в школі [Текст]: навчально-метод. посібник. - К. : ІЗМН, 1998. – 368 с.
3. Ковальчук О. В. Українське народознавство [Текст] / О. В. Ковальчу ; Ред. Бакалець Я.М. - К. : Освіта, 1992. – 176с.
4. Лозко Г. Українське народознавство.- 3-тє вид. / Галина Лозко. - Х. : Див, 2005. – 472 с
5. Лозко Г. Українське народознавство [Текст] / Галина Сергіївна Лозко. – 4-те видання, доповнене. - Х. : Див, 2010. – 472 с.
6. Новарчук Б. Д. Народознавство [Текст] : навч. посіб. для учнів та вчителів. - Луцьк : "Надстир'я", 1993. – 52 с
7. Українське народознавство: Навч. посібник / За ред. Павлюка С. П. та ін.. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.
8. Українське народознавство / Ред. Єфіменко І. - Львів : Фенікс, 1994. – 608 с.
9. Українське народознавство / За ред. С.П. Павлюка: Навч. посібник.- 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.
10. Українське народознавство: Навч.посібник / За ред. С.П.Павлюка.- 2-е вид.,перероб. і доп. - К. : Знання, 2004. – 570 с.
11. Як використовувати народознавство в школі [Текст]: посібник для вчителів, вихователів, студентів пед. навч. закл. /за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Скульського Р.П. - Ів.-Франківськ, 2000. – 374 с.
12. Українське народознавство і проблеми виховання учнів. 2 / Ред. Ігнатенко П. - Івано-Франківськ, 1995. – 186 с.
13. Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі: Курс лекцій: Навчально-методичний посібник для магістрантів денної та заочної форм навчання / П.І. Горохівський (авт. і упорядник). – Умань: ПП Жовтий О., 2013. – 255 с.
14. Пометун О., Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. – К.: Генеза, 2005.
15. Пометун О., Фрейман Г. Нові підходи до вибору структурування історичної освіти // Історія в школах України. – 2000. – № 1. – С. 2-7.
16. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для педагогічних вузів. – Тернопіль, 2003.
17. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К., 2010. – 456 с.

18. Цимбалюк І.М. Підвищення професійної кваліфікації: Психологія педагогічної праці: Навчально-методичний посібник. – Київ, 2004.
19. Черніков П.І. Моніторинг професійної діяльності викладача навчального закладу // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. – Київ, 2008. – Вип. 56.
20. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004. Капелюшний В. Етнологія // Спеціальні історичні дисципліни: довідник: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Либідь, 2008. – С. 256.